

කුකුළන්ට සෑදෙන්නාවූ “කොක්සිඩියෝසිස්” නම් රෝගය.

කුකුළන්ට, විශේෂයෙන් කුකුළුපැවැත්වුන්ට හිතර සෑදෙන්නාවූද, ඉතා අනතුරාදායකවූද බෝවෙන රෝගයක් නම් “කොක්සිඩියෝසිස්” වේ. මෙය බඩවැල් මාගීයේ සෑදෙන්නාවූ රෝගයකි. මෙම රෝගය ලංකාවේ බහුලව පවතී.

හේතුව.— මෙම රෝගයට හේතුවන නම් සාමාන්‍ය ඇසට නොපෙනෙන්නාවූ වැදගත් වර්ගයට අයත් “ප්‍රොටොසෝවා” නමැති පහත් පරිකාමයේ සත්‍ව විශේෂයකි.

වැදගත්කම ජීවිත කථාව.— මෙම සත්‍ව විශේෂය, අත්‍ය වැදගත් වර්ගයේ “ප්‍රොටොසෝවා” සත්‍ව විශේෂයන් මෙන් වඩාත් වේගවත්ව අවස්ථා කිහිපයකට ඇතුළත්වේ. මෙය කුකුළුන්ගේ අසුවී සමග පිටවූවිට රෝගය අත් සතෙකුට බෝවීමට ප්‍රථමයෙන් පොළවෙහි තිබී වඩාත් වේගවත්ව අවස්ථා කිහිපයක් පසුකල යුතුවේ. “කොක්සිඩියම්” නම් වැදගත් අඩංගු අසුවී සමග පිට වෙන පොෂණය වූ රෝග බීජයකි. එය සත වැස්මකින් ආවරණය වී තිබේ. උෂ්ණය සහ තෙතමනය ඇතිවූවහොත් දේදිනක් හෝ තෙදිනක් ඇතුළත මෙම “කොක්සිඩියම්” හි සත සිවිය තුළ රෝගය බෝකරන්නාවූ වැදගත්කම කීපයක් සෑදේ. මේ අවස්ථාවේදී රෝග බීජය කුකුළා විසින් ගිලීනු ලැබේ. ගිලීනලද රෝගබීජ උදරයේ තිබෙන්නාවූ ආහාර දිරවීමට හේතුවූ බීජාවන් සම්බන්ධවීමෙන් පැළී එහි අඩංගු වූ වැදගත් විශේෂය පිටවී බඩවැල්හි සෙම් සිවිය දෂටකරන්. එම දෂට කිරීම විශේෂයෙන් සිදුවන්නේ ග්‍රහණයේ නොහොත් බඩවැලෙහි අන්තීම නොදායකය. මෙම සත්‍ව විශේෂය වඩාත් වේගවත්ව කොවස් වලට බෙදීමෙන්, මෙම රෝගයේ හානිය ඇතිවන්නේ වැදගත් සත්‍ව විශේෂය වඩාත් වේගවත්ව බඩවැල්හි සෙම් සිවිය දෂට කිරීමෙනි. කලකට පසු කොවස්වලට බෙදීමෙන් වඩාත් වේගවත්ව පිරිමි සහ ගැහැණු බීජයන් සෑදේ. ගැහැණු බීජය පිරිමි බීජයෙන් පොෂණය වී සත සිවියකින් යුත් “කොක්සිඩියම්” නමැති රෝග බීජ සෑදේ. මෙය අසුවී සමග ශරීරයෙන් පිටවූවිට ජීවිත වක්‍රය සම්පූර්ණ වේ. මෙම ජීවිත වක්‍රය සම්පූර්ණ වීමට දින 8ක් සිට 10ක් දක්වා කාලයක් අල්ලනවා ඇත. ශරීරයෙන් පිටවූ සම්පූර්ණයෙන් වඩාත් නොවූ රෝගබීජ කුකුළෙකු විසින් ගිලීනු ලැබුවහොත් ශරීරය තුළදී කිසිම වෙනස්වීමක් නොමැතිව එය අසුවී සමග පිටවේ.

රෝගය බෝවීම සහ රෝගය පැතිරයාම.—වතුර හෝ කෑම සමග මෙම වැදගත් සත්‍ව විශේෂයන් පොළවෙන් ශරීරය තුළට ගැනීමෙන් කුකුළන්ට මෙම රෝගය සෑදේ. කුකුළන්ට කෑම දීමේ ආමාන්‍ය ක්‍රමයන් හේතුකොටගෙන මෙම රෝගය පැතිරේ. රෝගදායකවූ සත්‍ව විශේෂයන් අඩංගු පොෂණය වූ රෝග බීජ අසුවී සමග ශරීරයෙන් පිටවේ. එබැවින් අසුවී තැවරුණු කුකුළු කොටු බෙහෙවින් අනතුරාදායකය. සුවූ කුකුළන් පවා මෙම රෝගය ගෙනයන්නෝ වෙති. රෝග බීජ අසුවී සමග පිටවීමෙන් කුකුළන්ගේ කොටු රෝග දායක වේ. පිටතින් ගෙනෙනලද කුකුළුකුඩු, පෙට්ටි සහ කුකුළන් ලගින ගෙවල් මෙම රෝගය බෝවීමට හේතුවේ. බිත්තර රැකීමේදී රෝග බීජ බිත්තර කටුවෙහි තැවරීමෙන් කුකුළු පැවැත්වීමට මෙම රෝගය බෝවීමට ඉඩ තිබේ. එබැවින් සමහර කුකුළන් බෝකරන්නෝ සිරිතක් වශයෙන් බිත්තර රැකීමට තබන්නටපෙර ඒවා රෝග නාශක බෙහෙත් වර්ගයන් ගෙන් සෝදනු ලැබේ. මේ ක්‍රමයට රෝගය බෝවීම දුලබය. රෝග නාශක ඖෂධවලින් විනාශකිරීම මැඩපැවැත්වීමට බලයක් මෙම රෝග බීජයන් කෙරේ පවත්නා බැවින් බිත්තරයට අන්තරායනොකර රෝගබීජ විනාශ කිරීමට බලයක් ඇති රෝගනාශක ඖෂධවර්ග සොයාගැනීම අතිශයින් දුෂ්කරය.

කුකුළන්ට රෝගය බෝවෙන අවස්ථාව. — සිඳුළු වයස්වල කුකුළන්ට මෙම රෝගය සෑදේ. රෝගය ඉතා අන්තරායදායකවන්නේ බාල වයස්වූ කුකුළු පැවවුන්වය. “කොක්සිඩියෝසිස්” රෝගයේ මාරක අවස්ථාව ඇතිවන්නේ මාස හතරකින් බාලවූ කුකුළු පැවවුන්වය. වැඩි වයස්වූ සතුන්ටද මෙම රෝගය සෑදෙනමුත් එයින් එතරම් දුබලවීමක් නැත. කුකුළන් අසනීපවීමෙන් ශරීරය දුළුලවූවිට රෝගමූලිකකිරීමේ බලය හීනවීමෙන් රෝගයට කැපවේ.

රෝග ලක්ෂණ — රෝගීවූ කුකුළන්ගේ රෝග ලක්ෂණ ඔවුන්ගේ වයස අනුව විද්‍යමාන වේ. බාලවයස්වූ කුකුළු පැවවුන්ට මෙම රෝගය අන්තරායදායකවීම පමණක් නොව බොහෝවිට මාරකවන්ටද පුළුවන. විශේෂ රෝග ලක්ෂණ නම්, පැවවුන් එක්වී තුරැල්ලේ සිටීම, පියාපත් අප්‍රාණික වීම, ඇස් වසාගෙන සිටීම සහ ආහාරවලට අරැවි භාවයක් දැක්වීමය. සියළු අවස්ථාවලදීම අතිසාරය ඇතිවේ. ලේ මිශ්‍රවූ අසුචි නිතර පිටවීමද ගුදයෙහි එය නැවරි තිබීමද අනිකුත් විශේෂ ලක්ෂණ වේ. රෝගය ඉතා දරැණුවූවිට අසුචි සම්පූර්ණයෙන් ලේ පාව වේ. රෝගීවූ කුකුළු පැවවුන් සාමාන්‍යයෙන් දින තුනක් සිටි පහක් දක්වා කාලය ඇතුළත මරැමුවට පැමිණේ. සමහර පැවවි මරැමුවට පැමිණෙන්නට පුළුම සුමාන කිහිපයක් රෝගීව සිටින්නට පිළිවන. නැවත රෝගය බෝවීමට ඉඩ නොලැබුවහොත් සුවවීමටද ඉඩ තිබේ. රෝගය සුවවූ සතුන්ගේ වැඩිම සාමාන්‍යයෙන් බාලවේ.

වයස්ගතවූ කුකුළන්ගේ රෝග ලක්ෂණ ඉතා සුළුය. රෝගය වරින්වර සෑදී මෙන් ශරීරය දුළුලවේ. ආහාර ගැනීමට රැවිවූවන් ශරීරය පුෂ්ටිමත් නොවේ. කරමල සහ කන්පෙති දුළුණිවීම සහ ගාත්‍ර දුළුලවීමද විශේෂ ලක්ෂණය.

රෝගය හඳුනාගැනීම. — රෝගයෙන් මියගිය කුකුළෙකු විවෘතකර පරීක්ෂාකර බැළවහොත් බඩවැලේ තුමාල පෙනෙනවා ඇත. ග්‍රහණීය සවිවද, රකතවණියෙන් යුක්තවද, දික්වද, තිබේ. ග්‍රහණීතලය විවෘතකළහොත් එහි සිවිය ඉතා සකව පිහිටා තිබෙන බව පෙනේ. ඉතා උත්සන්න රෝගීන්ගේ නම් එහි තුල අඩංගු දෙය ලේ සමග මිශ්‍රව තිබේ. බඩවැලේ නොයෙක් නොයෙක් තන්හි ලේ පැල්ලම්ද පෙනෙනවා ඇත. මෙම තුමාල විශේෂයෙන් පිහිටා තිබෙන්නේ බලවත්ලෙස රෝගය වැලඳුන කුකුළු පැවවුන්ගේ බඩවැල්වලය.

රෝගය හඳුනාගැනීමට ඉතා විශ්වාසවූ ක්‍රමයකම් අසුචි රසායනාගාරයක පරීක්ෂාකිරීමය. රෝගීවූ කුකුළෙක් දෙස බැලීමෙන් රෝගය හඳුනාගැනීම අතිශයින් දුෂ්කරය. “කොක්සිඩියෝසිස්” රෝගය ගැන යම් අවිශ්වාසයක් ඇති වුවහොත් වහාම රෝගීවූ කුකුළාගේ අසුචි සලලායක් ටින් එකක් අසුරා පරීක්ෂණ යක් කිරීම සඳහා පේරාදෙණියේ පගු වෛද්‍ය රසායනාගාරයට එවිය යුතුයි.

“කොක්සිඩියෝසිස්” රෝගය, අතිසාරය (බැසිලරි වසට් බැරියා) සමග වරදවා හඳුනාගන්නට පිළිවන. නමුත් අසුචි සුක්ෂමදර්ශීක කන්තාසියකින් පරීක්ෂාකළ බැලුවහොත් රෝගය නොවරදවා හේරැම්ගත හැක. අතිසාර රෝගයේ මාරක අවස්ථාවට දින 5 ක් සිට 5 දක්වා වයස්ගත කුකුළුපැවවුන් භාජනවනමුත් “කොක්සිඩියෝසිස්” රෝගයෙන් මරැමුවට පැමිණෙන්නේ සති දෙකක් සිට මාසයක් දක්වා වයසැති කුකුළු පැවවුන්ය.

පිළියම්කිරීම. — කසිප්පු, පෙරැම්කායම්, තසිමෝල්, බිස්මත්, පොටෑසියම් පිමැන්ගනෝව් යන ඖෂධවර්ග මෙම රෝගයට පිළියම් වශයෙන් පාවිච්චිකර තිබෙනමුත් එයින් සාධනීයවීමක්වූයේ නැත. කුකුළු පැවවුන්ට දිනපතා එලකිරි

සම්ප්‍රදායක් දියයුතුය. ඇඹුල් කිරී විශේෂයෙන් ගුණය. මූල සිටම ගරීර ගතකිසි
 වෙනස් කිරීම සඳහා වතුර වෙනුවට කිරි දිය යුතුයි. "අයිතින්" කොක්සිනියෝසිස්
 රෝගයට භාවිතවූ පිළියමක් වශයෙන් සොයාගෙන තිබේ. "අයිතින්" පහත
 දැක්වෙන ක්‍රමයට පාවිච්චිකරනු ලැබේ. "අයිතින්" කැට එක් කොටසක් සහ
 පොටෑසියම් අයෝඩයිඩ් කොටස් දෙකක් වතුර කොටස් පනහක මිශ්‍රකරනු ලැබේ.
 මෙයින් අවුන්සයක් යොදා වෙන්කරගත් කිරි හෝ පිරිසිදු කිරි අවුන්ස පහක්
 සමඟ මිශ්‍රකර සුදුපැහැවනතෙක් රත්කළ යුතුයි මෙම මිශ්‍රණය පසුව පාවිච්චි
 කිරීම සඳහා අසුරා තැබිය හැක. මෙම මිශ්‍රණයෙන් අවුන්සයක් කුකුළන් බිම
 සඳහා පාවිච්චිකරන වතුර අවුන්ස ඊකට මිශ්‍රකළ යුතුයි. ලාභයක් නොමැති
 ඖෂධ ඉතා දරුණු ලෙස රෝගය වැළඳී තිබෙන කුකුළන්ට පිළියමකිරීමෙන්
 ප්‍රයෝජනයක් නැත.

රෝගය වැළැක්වීම - මෙම රෝගය වැළැක්වීම සඳහා කටයුතු සැලැස්වීමේදී
 රෝගීවූ සතුන්ගේ අසුචිචල රෝගය බෝකරන්නාවූ ඊ ශුභ සැබව විශේෂයෙන් සිටින
 ස්වභාවය වැඩිකරන යුතුයි. සුදු වූවන් රෝගය භෞතයන්ගෙන් බැවින් බාල
 කුකුළු පැවැත් වූවන් වයස්ගත කුකුළු සමඟ එක කොටුවේ ගැසීමෙන් ඉඩනොදිය
 යුතුයි. විශාලව හෝ සුළු වශයෙන් කුකුළන් ඇතිකිරීමේදී කුකුළු පැවැත්වූවන් සඳහා
 මිශ්‍රණ කොටුවක් හෝ දෙකක් දෙන්නකළ යුතුයි. මෙම කොටු හිස්වූවන් වයස්ගත
 කුකුළන්ට එහි හැසිරීමට ඉඩ නොදිය යුතුයි. "කොක්සිනියෝසිස්" රෝගය
 වැළැක්වීමට ඉතා අත්ති ක්‍රමයක් නම් දෙමසක් හෝ තෙමසක් වයස්ගතවනතුරු
 අභිජව සල්ලෙට් (Wire Netting) ගෑනලද කුඩුචල කුකුළු පැවැත්වූ ඇතිකිරීමයි.
 කුඩුවේ පැවැත්වෙහි තිබෙන නාවූ සිදුරුවලින් පමණක් ආහාරගැනීම සඳහා කැම
 සහ වතුර ඔරු කුඩුවෙන් පිටත තැබිය යුතුයි. මේ ක්‍රමය අනුව කුකුළන්
 ඇතිකිරීමෙන් අසුචි සල්ලෙට් සිදුරුවලින් පොලවේ තිබෙන නාවූ ලැල්ලට
 වැටීමෙන් එකතුකර පුළුස්සා දමනට පුළුවන එබැවින් කැම ඔරුවල අසුචි
 නොතැපවෙනවා පමණක් නොව කුකුළු පැවැත්වූවන්ට අසුචි අවුලාකැමටද නොපිළිවන.

වරක් රෝගය බෝවූවට රෝගබීජයන් නැවැත්වූ කොටුවලට හුණුකුඩු
 විසුරුවා හැරිය යුතුයි. කොටුව ඇතුළෙහි බිම නගුරුගන් සිසැළාප පස තෙමසක්
 ගත තෙක් පැවිච්චනොකිරීම ක්‍රමයට හුණු රෝගීවූ කුකුළු පැවැත්වූ සිටි ලැලි
 අභියෝගයක් යුත් කුඩු විනාශකර දැමිය යුතුයි. බොහෝ උච්ඡා, විනාශකිරීමට
 අපහසු කුඩු තිබේ නම් ඒවා මනාසේ මුරාසුචකින් අතුල්ලා සෝදා, රෝගවිනාශක
 බෙහෙත් යොදා, හුණුකුඩු විසුරුවා හැර කිහිප දවසක් අවිච්චි තැබිය යුතුයි.

තවුන් මාස තුනකකරක් ගතවෙත් ඒවා සතුන් ඇතිකිරීමට පාවිච්චි නොකළ
 යුතුයි. රෝගය පැතිරියාමට හේතුවූ අසුචි දිනපතා එක තුනකළ යුතුයි. රෝගය
 බෝකිරීමේ අවස්ථාව පැමිණෙන්නට පුළුම රෝගබීජ අන්තර්ගත අසුචි එකතුකර
 පුළුස්සා දැමිය යුතුයි. නැතහොත් වලලාදැමිය යුතුයි. වතුර සහ කැමදෙන භාජන
 දිනපතා රෝගනාශක බෙහෙත්වලින් සේදීම යෙහෙකි. "කොක්සිනියෝසිස්"
 රෝගය උත්සන්න නොවූවහොත් සුවකළ හැක. නැවත බෝවීමෙන් ආරක්ෂා
 කළහොත් සනීපාචක්ෂාව සහ මනා ආහාර සම්පාදනය රෝගමදීනයට බෙහෙවින්
 හේතුවේ.

කුකුළන්ට සෑදෙන්නාවූ අතිකුත් රෝගයන් මෙන් කොටුවල ප්‍රමාණයට විශා
 සතුන් රැස්කිරීමෙන් මෙම රෝගය නිසා දරුණු අලාභවිඳින්නට සිදුවේ.

“සකාන්තිකියම්” මගින් රෝගය බෝකිරීමේ චක්‍රය පෙන්වන සටහන.

කුකුළුපැවවුන්ට මෙම රෝගය නිතර අනතුරුදායකවේ

වයස්ගත කුකුළුන්ට මෙම රෝගය මරිනවර සෑදේ

රෝගයට හේතුවූ වැසික සතු විශේෂයන් කුකුළුන්ගේ බිඛවැල් සහ ග්‍රන්ථි දෂට කරති

1. රෝගීවූ සතෙකුගේ අසූචි සම්බන්ධවූ රෝගය බෝකිරීමට බලයක් නොමැතිවූ පොළොවේ රෝග බීජයක්

මනා සනීපාරක්ෂක කටයුතුවලින් වක්‍රය මේ අවස්ථාවේ බිඳ දැමුවහොත් රෝගය පැතිරයාම වැළැක්විය හැකිය

රෝගබීජය කුකුළුලෙකු මිසිත් ශරීරය තුළට ගන්වීම උදරයේ තිබෙත් නාවූ ආහාර දිරවීමට ආධාරවූ මිජවත් හේතුවෙන් පැළෑටි අඩංගු වූ වැසිකයන් එළියට එත්

2. උෂ්ණය සහ තෙතමනයට භාජනවීමෙන් දිනදෙකකදී හෝ තුනකදී රෝගය බෝකිරීමට බලයක් ඇත්තාවූ බොහෝ වැසිකයන් අඩංගු රෝග බීජයකට පරිවර්තනය වේ මේ අවස්ථාවේදී කුකුළුන් එය හිඳුලහොත් රෝගය බෝවේ

